

เขตอำนาจศาลในการพิจารณาคดีตามข้อบังคับบรัสเซลส์

Jurisdiction on the Brussels Regulation

รุ่งนภา อติศรมงคล¹

Rungnapa Adisornmongkon

Received: October 6, 2018

Revised: January 11, 2019

Accepted: January 12, 2019

บทคัดย่อ

ข้อบังคับบรัสเซลส์มีผลบังคับใช้ในเรื่องของเขตอำนาจศาล การยอมรับและบังคับคำพิพากษาในคดีแพ่งและพาณิชย์ภายในประเทศต่าง ๆ ในสหภาพยุโรป ผลที่เกิดจากการบังคับใช้ข้อบังคับบรัสเซลส์นี้ คือ กฎและหลักการต่าง ๆ ที่ชัดเจนในการพิจารณาถึงสถานที่ยื่นฟ้องเพื่อดำเนินคดี ตลอดจนทั้งจัดความกังวลในการนำคำพิพากษาไปบังคับในศาลต่างประเทศ โดยคดีแพ่งและพาณิชย์ที่เกิดขึ้นในสหภาพยุโรปต้องยื่นฟ้อง ณ ศาลตามที่ข้อบังคับบรัสเซลส์กำหนดเขตอำนาจเฉพาะไว้ ซึ่งมี 5 กรณีด้วยกัน คือ (1) ศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่โดยไม่คำนึงว่าจำเลยจะมีสัญชาติของประเทศนั้นหรือโจทก์จะมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศนั้นหรือไม่ (2) หากข้อพิพาทแห่งคดีเป็นเรื่องเฉพาะเจาะจงตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น ข้อพิพาทอันเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ข้อบังคับบรัสเซลส์จะกำหนดให้ศาลแห่งประเทศที่อสังหาริมทรัพย์ตั้งอยู่มีเขตอำนาจ (3) แม้มีการฟ้องคดีผิดเขตอำนาจศาลแต่ถ้าจำเลยปรากฏตัวในศาลเพื่อเข้าต่อสู้คดี ข้อบังคับบรัสเซลส์ให้ถือว่าศาลนั้นมีเขตอำนาจพิจารณาคดี (4) เมื่อคู่ความฝ่ายหนึ่งเป็นผู้อ่อนแอกว่าในทางเศรษฐกิจ เช่น เป็นผู้บริโภคที่ทำสัญญากับผู้ประกอบการ ศาลที่มีเขตอำนาจต้องเป็นศาลที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่ไม่ว่าผู้บริโภคจะเป็นฝ่ายโจทก์หรือจำเลย และ (5) คือ ศาลที่คู่กรณีได้ตกลงเลือกกันไว้ในข้อสัญญาว่าให้เป็นที่จะรับข้อพิพาท ศาลแห่งนั้นจะเป็นศาลที่มีเขตอำนาจซึ่งบทความนี้มุ่งพิจารณาถึงหลักอันว่าด้วยเรื่องเขตอำนาจศาลภายใต้ข้อบังคับบรัสเซลส์นี้

คำสำคัญ: เขตอำนาจศาล ข้อบังคับบรัสเซลส์ การยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ

Abstract

The Brussels Regulation has governed jurisdiction, recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters across the European Union. Some practical consequences are clear principle and rules of the place where proceeding will be initiated. Also it eliminates the anxiety of the enforcement of judgments before foreign courts. The civil and commercial cases of the European Union thus will bring to the court jurisdiction that specifically stipulated in the Brussels Regulation. There have 5 criteria of jurisdiction:- the first criterion is the court where a defendant has domicile, regardless of his nationality or domicile of a plaintiff; the second one for such exclusive matter as

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ e-Mail: fsocnmp@ku.ac.th

stipulation in the Regulation such as the proceeding which has as its object rights in immovable property the exclusive jurisdiction is the court where the property is situated; the third is the court in which a defendant appears; the fourth is the contract that has weaker party such as consumer contract the Regulation stipulated that the proceeding will bring before the court where the consumer has domicile, regardless of what party in lawsuit he or she is; and the last criterion is the court which the parties of contract agreed in choice of forum clause. In this article, it discusses what jurisdictional rules are upon the Brussels Regulation.

Keywords: jurisdiction, Brussels Regulation, recognition of foreign judgments

บทนำ

ในการฟ้องคดีหรือนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาล ณ ที่ใดนั้น ต้องพิจารณาตามหลักที่ว่าด้วยเรื่องเขตอำนาจศาล กล่าวคือ ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีได้ต้องเป็นศาลที่มีเขตอำนาจ ถ้าเป็นคดีแพ่งภายในประเทศจะต้องพิจารณาตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติอยู่ในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของประเทศนั้น ๆ แต่หากเป็นคดีที่มีความเกี่ยวเนื่องกับประเด็นระหว่างประเทศ เช่น คู่กรณีมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศต่างกันหรือข้อพิพาทอันเป็นมูลเหตุแห่งคดีเกิดขึ้นในประเทศที่สาม ดังนี้ เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น ปัญหาที่ต้องพิจารณาคือควรจะนำคดีไปฟ้องที่ศาลในประเทศใด โดยเฉพาะเมื่อคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายเป็นบุคคลที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศอันเป็นสมาชิกสหภาพยุโรป ตามปกติสำหรับข้อพิพาทคดีแพ่งที่เกิด ณ ที่อื่นนอกสหภาพยุโรป อาจนำคดีขึ้นสู่ศาลที่มูลเหตุแห่งคดีเกิดขึ้น และใช้กฎหมายภายในประเทศประกอบกับหลักกฎหมายขัดกันของประเทศนั้นขึ้นพิจารณา แต่ถ้าเป็นข้อพิพาทไม่ว่าจะเกิด ณ ประเทศใดประเทศหนึ่งในยุโรปที่มีการก่อตั้งเป็นสหภาพเพื่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันแล้ว จึงเป็นไปได้ที่จะปล่อยให้มีการฟ้องคดีเดียวกันในศาลของหลายประเทศ และแม้มีการฟ้องร้องกันแล้วถ้าคำพิพากษาของศาลแห่งประเทศสมาชิกหนึ่งมีอำนาจไปใช้บังคับในประเทศสมาชิกอื่นได้ก็จะมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ของความมั่นคงและต้องรักษาเอกภาพในการรวมตัวเป็นสหภาพได้ ดังนั้นสหภาพยุโรปจึงต้องสร้างมาตรการให้เห็นว่า แม้จำเลยมีสัญชาติของประเทศสมาชิกหนึ่ง แต่ถูกฟ้องในอีกประเทศสมาชิกหนึ่งก็จะได้รับความยุติธรรมที่เท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องฟ้องคดีเดียวกันในศาลหลายประเทศ อันจะนำมาสู่ความขัดแย้งเมื่อคำพิพากษาของศาลสองแห่งนั้นไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้จึงมี Council Regulation on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters ซึ่งในบทความนี้จะเรียกว่าข้อบังคับบรัสเซลส์ เพื่อเป็นการจัดระเบียบในการยื่นคำฟ้องและการดำเนินคดีว่าต้องดำเนินการ ณ ศาลในประเทศใด ทั้งนี้เพื่อให้ต้องมีการฟ้องคดีเดียวกันซ้ำซ้อนในหลายประเทศ และเพื่อประโยชน์แห่งการบังคับคดี กล่าวคือคดีที่ได้รับการพิจารณาและตัดสินจากศาลที่มีเขตอำนาจภายใต้ข้อบังคับดังกล่าวแล้ว ผู้ชนะคดีสามารถนำคำพิพากษานั้นมาบังคับไปบังคับในประเทศสมาชิกอื่นได้ทันที เนื่องจากภายใต้ข้อบังคับนี้เองที่

ประเทศสมาชิกทุกประเทศตกลงร่วมกันที่จะยอมรับและบังคับตามคำพิพากษาของศาลประเทศอื่น ทั้งนี้ถ้าไม่มีการยอมรับร่วมกันเช่นนี้ คดีอันมีมูลเหตุแห่งข้อพิพาทเดียวกันจะมีการฟ้องยังศาลในหลายประเทศ ด้วยเหตุผลที่คำพิพากษาจากศาลในประเทศหนึ่งจะไม่ใช่ที่ยอมรับให้บังคับกันได้ทันทีในอีกประเทศหนึ่ง ดังนั้น จึงต้องนำคำพิพากษานั้นเป็นมูลเหตุแห่งการฟ้องร้องต่อศาลในประเทศที่ต้องการจะบังคับคดีอีกครั้งหนึ่ง จึงอาจทำให้เกิดปัญหาได้ ถ้าคำพิพากษาของศาลต่างประเทศกันนั้นมีความขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาดังกล่าวในประเทศที่เป็นสมาชิกสหภาพยุโรปอันจะมีผลกระทบต่อความเป็นเอกภาพ ข้อบังคับบรัสเซลส์จึงเป็นเสมือนกฎหมายขัดกันฉบับกลางที่บังคับใช้แก่ทุกประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรปและได้กำหนดเขตอำนาจศาลไว้เพื่อการนำคดีแพ่งต่าง ๆ ขึ้นสู่ศาลเพียง ณ ที่แห่งเดียวเท่านั้น และไม่ว่าคดีนั้นจะได้พิจารณา ณ ศาลแห่งประเทศใดก็ตาม ภายใต้ข้อบังคับบรัสเซลส์ก็สามารถนำคำพิพากษาที่ตัดสินจากศาลในประเทศหนึ่งไปบังคับคดีในอีกประเทศหนึ่งได้ทันที

นอกจากนี้ข้อบังคับบรัสเซลส์เองได้มีการแก้ไขครั้งใหญ่ในหลายเรื่องเมื่อไม่นานนี้โดยขจัดปัญหาต่าง ๆ อันเป็นอุปสรรคแก่การนำคดีขึ้นสู่ศาลในประเทศสมาชิก โดยเฉพาะปัญหาที่เป็นข้อพิพาทจากสัญญาที่เกิดหรือปฏิบัติการชำระหนี้ ณ ประเทศในสหภาพยุโรป แต่จำเลยไม่ได้มีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่ใดในสหภาพยุโรปเลย เช่น กรณีที่จำเลยเดินทางท่องเที่ยวเข้าไปในยุโรปและได้ทำสัญญาที่นั่น หรือกรณีของคนในสหภาพยุโรปทำสัญญาออนไลน์กับเว็บไซต์ของจำเลยที่อยู่ในประเทศอื่นแล้วได้รับความเสียหาย เมื่อจำเลยไม่มีภูมิลำเนาในยุโรป จึงทำให้ไม่สามารถดำเนินคดีกับจำเลยในสหภาพยุโรปได้ ทั้งนี้เพราะข้อบังคับบรัสเซลส์ I (Brussels I) อันเป็นฉบับเก่า ในมาตรา 23² กำหนดว่าถ้าคู่กรณีตกลงกันไว้ในสัญญาว่าจะชำระข้อพิพาทที่ศาล ณ ประเทศสมาชิกใด อย่างน้อยคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งต้องมีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่นั่น หรือขั้นตอนต่าง ๆ ที่กำหนดไว้เพื่อให้มีการบังคับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศอันเป็นอุปสรรคและความไม่สะดวกในการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ดังนั้น จึงมีการแก้ไขประเด็นดังกล่าวในข้อบังคับบรัสเซลส์และรู้จักกันในชื่อว่า Brussels Recast โดยในบทความนี้จะเรียกว่าข้อบังคับบรัสเซลส์ II ซึ่งแก้ไขใหม่ในมาตรา 25³ เป็นว่าคู่สัญญาอาจตกลงกำหนดให้ศาลประเทศหนึ่งมีเขตอำนาจพิจารณาข้อพิพาทได้ โดยไม่ต้องคำนึงว่าคู่สัญญาฝ่ายใดจะมีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่นั่นหรือไม่ รวมทั้งยกเลิกขั้นตอนอันยุ่งยากเพื่อการบังคับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ จึงนับว่าข้อบังคับบรัสเซลส์นี้เป็นกฎหมายที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา และด้วยความโดดเด่นนี้จึงทำให้ข้อบังคับบรัสเซลส์เป็นที่น่าสนใจแก่การศึกษาถึงหลักในการกำหนดเขตอำนาจศาลในกรณีต่าง ๆ โดยบทความนี้จะมุ่งศึกษาถึงขอบเขตการบังคับใช้ของข้อบังคับบรัสเซลส์ในส่วนของการกำหนดเขตอำนาจศาล ตลอดจนถึงปัญหา

² Article 23 of Brussels I “If the parties, one or more of whom is domiciled in a Member State, have agreed that a court or the courts of a Member State are to have jurisdiction to settle any disputes which have arisen...that court or those courts shall have jurisdiction...”

³ Article 25 “If the parties, regardless of their domicile, have agreed that a court or the courts of a Member State are to have jurisdiction to settle any disputes which have arisen... that court or those courts shall have jurisdiction...”

อันนำไปสู่การแก้ไขในข้อบังคับบรัสเซลส์ II และศึกษาถึงหลักในการยอมรับและบังคับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ อนึ่งผู้เขียนเห็นว่าข้อบังคับบรัสเซลส์นับเป็นตัวอย่างที่ดีหากในอนาคตอาเซียนมีข้อบังคับในลักษณะเดียวกันนี้

I ขอบเขตการบังคับใช้ของข้อบังคับบรัสเซลส์

การพิจารณาถึงเขตอำนาจศาลในคดีแพ่งของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรปนั้นต้องพิจารณาภายใต้ข้อบังคับบรัสเซลส์ I หมายเลข 44/2001 ว่าด้วยเรื่องเขตอำนาจศาล การยอมรับและการบังคับคำพิพากษาของศาลในคดีแพ่ง (Regulation (EC) No. 44/2001 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters) ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1973 โดยมีการปรับปรุงแก้ไขอยู่เป็นระยะ จนถึง ค.ศ. 2015 จึงบังคับใช้ข้อบังคับบรัสเซลส์ II ฉบับปรับปรุง หมายเลข 1215/2012 (Brussels Recast) ศาลยุติธรรมสหภาพยุโรป (Court of Justice of the European Union - CJEU) ได้เคยกล่าวไว้ว่าอนุสัญญาบรัสเซลส์อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจของประเทศภาคีสมาชิกต่อระบบกฎหมายและสถาบันยุติธรรมของประเทศภาคีสมาชิกอื่น นั่นคือความไว้วางใจที่มีร่วมกัน (mutual trust) ว่าจะสามารถสร้างระบบยุติธรรมแบบบังคับซึ่งได้แก่การที่ศาลภายใต้อนุสัญญาได้ยอมรับที่จะไม่นำกฎหมายภายในมาปรับใช้เพื่อยอมรับและบังคับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้กลไกในการยอมรับและการบังคับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศมีความง่ายขึ้น (case C-116/02, 2003, para. 72)

ดังนั้น ข้อบังคับบรัสเซลส์จึงเป็นบรรทัดฐานเหนือกฎหมายภายในของประเทศสมาชิกทั้งหลาย ซึ่งหลักการของข้อบังคับบรัสเซลส์เพียงอนุญาตให้ศาลภายในประเทศตัดสินว่ามีอำนาจในการรับคดีไว้พิจารณาหรือไม่เท่านั้น ซึ่งถ้าคดีอยู่ในเขตอำนาจศาลแล้ว ศาลจะพิจารณาจนกระทั่งมีคำพิพากษา และโดยคำพิพากษานี้เองแม้จะตัดสินจากศาลในประเทศสมาชิกหนึ่งก็สามารถนำไปบังคับในอีกประเทศสมาชิกหนึ่งได้ทันที ทั้งนี้เพราะด้วยวัตถุประสงค์ของข้อบังคับบรัสเซลส์ที่ไม่ต้องการก่อให้เกิดการฟ้องคดีในหลาย ๆ ประเทศอันนำมาสู่ปัญหาของความขัดแย้งหรือความไม่สอดคล้องกันของคำพิพากษาที่ตัดสินมาจากศาลต่างประเทศกัน

ข้อบังคับบรัสเซลส์ใช้บังคับใน 5 กรณีดังนี้

1) จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสมาชิก โดยไม่คำนึงถึงสัญชาติของจำเลยหรือภูมิลำเนาของโจทก์ว่ามีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศที่ดำเนินคดีหรือไม่ (มาตรา 4) กล่าวคือเป็นการเน้นภูมิลำเนาของจำเลยเป็นหลัก

2) ถ้าเข้าเงื่อนไขหนึ่งเงื่อนไขใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 24⁴ ไม่ว่าคู่กรณีจะมีภูมิลำเนาอยู่ที่ใดก็ตาม ศาลในประเทศสมาชิกตามที่มาตรา 24 กำหนดจะมีเขตอำนาจพิจารณาคดี

⁴ Article 24 “The following courts of a Member State shall have exclusive jurisdiction, regardless of the domicile of the parties:

(1) In proceedings which have as their objects rights *in rem* in immovable property or tenancies of immovable property, the courts of the Member State in which the property is situated.

- 3) เขตอำนาจศาลเมื่อจำเลยปรากฏตัว ตามมาตรา 26
- 4) สัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ถอนแกว่าในทางเศรษฐกิจ (มาตรา 10-23)
- 5) ในกรณีที่คู่กรณีได้ตกลงในข้อสัญญากันว่าให้ระงับข้อพิพาทกัน ณ ศาลในประเทศสมาชิกหนึ่ง ตามมาตรา 25

สำหรับบุคคลธรรมดา หลักในการพิจารณาถึงเขตอำนาจศาลภายใต้ข้อบังคับบรัสเซลส์ คือ ภูมิลำเนาของจำเลย ซึ่งกฎหมายภายในของประเทศนั้นจะถูกนำมาพิจารณาว่าจำเลยมีภูมิลำเนา ณ ที่นั้นหรือไม่ (มาตรา 62) สำหรับบริษัท ห้างหุ้นส่วนและนิติบุคคลอื่น ตามมาตรา 63 แห่งข้อบังคับฯ จะพิจารณาว่ามีสถานที่ตั้ง หรือจดทะเบียน ณ ที่นั้นหรือไม่ ซึ่งจะพิจารณา 3 ประเด็นคือ 1) สถานที่จดทะเบียน 2) สำนักงานหน่วยงานกลาง 3) สำนักงานแห่งใหญ่ตั้งอยู่ในประเทศนั้นหรือไม่

ข้อบังคับบรัสเซลส์จะปรับใช้เมื่อมีประเด็นเกี่ยวเนื่องกับระหว่างประเทศ (international element) ขึ้นสู่ศาลที่พิจารณาคดี ดังนั้น ถ้าคดีที่ขึ้นสู่ศาลในประเทศภาคีสมาชิกหนึ่ง เกี่ยวกับคนที่มีภูมิลำเนาในประเทศนั้นเท่านั้น เช่นนี้ข้อบังคับบรัสเซลส์ก็จะไม่ถูกนำมาใช้บังคับแก่คดี ตัวอย่างคดีที่ถือว่ามีประเด็นระหว่างประเทศ เช่น จำเลยเป็นคนต่างด้าว (มาตรา 4 วรรค 2) หรือคดีที่กำลังพิจารณาอยู่ในเขตอำนาจศาลเฉพาะของประเทศสมาชิกอื่น (มาตรา 18) หรือการนำคดีเดียวกันนี้ฟ้องสู่ศาลในประเทศสมาชิกอื่นไว้ก่อนแล้ว

ศาลยุติธรรมของสหภาพยุโรปได้วินิจฉัยไว้ในคดี Owusu ว่าหลักการพิจารณาถึงความเกี่ยวเนื่องระหว่างประเทศในคดีนั้น คือการที่โจทก์และจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสมาชิกหนึ่งและเหตุหรือมูลคดีเกิดขึ้นในประเทศที่สอง นับได้ว่ามีประเด็นความสัมพันธ์ด้วยข้อกฎหมายระหว่างประเทศ (Case C-281/02, 2005, para. 26) ส่วนคดี Lindner ศาลได้เคยวินิจฉัยว่าแม้โดยหลักสัญชาติของคู่กรณีจะไม่ใช่ว่าสิ่งที่ถูกนำมาพิจารณาภายใต้ข้อบังคับฯ ก็ตามแต่ถ้ากรณีไม่ปรากฏว่าจำเลยมีภูมิลำเนา ณ ที่ใด หากถ้าจำเลยมีสัญชาติในประเทศที่ศาลรับคดี ก็ให้นำข้อบังคับฯ มาปรับใช้ ทั้งนี้เพราะ

-
- (2) In proceedings which have as their object the validity of the constitution, the nullity or the dissolution of companies or other legal persons or associations of natural or legal persons, or the validity of the decisions of their organs, the courts of the Member State in which the company, legal person or association has its seat. In order to determine that seat, the court shall apply its rules of private international law;
 - (3) In proceedings which have as their object the validity of entries in public registers, the courts of the Member State in which the register is kept;
 - (4) In proceedings concerned with the registration or validity of patents, trademarks, designs, or other similar rights required to be deposited or registered, irrespective of whether the issue is raised by way of an action or as a defense, the courts of the Member State in which the deposit or registration has been applied for, has taken place or is under the terms of an instrument of the Union or an international convention deemed to have taken place.
 - (5) In proceedings concerned with the enforcement of judgments, the courts of the Member State in which the judgment has been or is to be enforced.”

วัตถุประสงค์ของข้อบังคับฯ คือการประกันและคุ้มครองจำเลยที่มีภูมิลำเนาอยู่ในสหภาพยุโรปให้ได้มากที่สุด ดังนั้น เมื่อคดีนี้จำเลยเป็นต่างด้าวที่ไม่ทราบภูมิลำเนาในเวลาดำเนินคดี ศาลในประเทศที่จำเลยมีสัญชาติจึงมีเขตอำนาจพิจารณาคดีถึงแม้ว่าจะยังไม่ทราบว่าจำเลยมีภูมิลำเนาในประเทศนั้นหรือไม่ก็ตาม (Case C-327/10, 2001, para. 31, cited in Calster, 2013, p. 42)

ประเด็นหรือข้อพิพาทที่ไม่อยู่ภายใต้ข้อบังคับบรัสเซลส์ ได้แก่

1) สถานะหรือความสามารถของบุคคลธรรมดา สิทธิในทรัพย์สินอันเกิดจากการสมรส พิณยกรรมและมรดก ทั้งนี้ เพราะประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ไม่ถือว่าเกี่ยวเนื่องกับธุรกิจระหว่างประเทศจึงไม่สามารถนำข้อบังคับระหว่างประเทศไปปรับใช้ได้

2) การล้มละลาย การดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับการฟื้นฟูกิจการของนิติบุคคล การประណหนี้ การบังคับชำระหนี้ ทั้งนี้ เพราะมีกฎหมายเฉพาะอยู่แล้ว คือ ข้อบังคับว่าด้วยเรื่องล้มละลาย (Insolvency Regulation No. 1346/2000)

3) ประกันสังคม ทั้งนี้ เพราะเป็นประเด็นที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับเรื่องแพ่งและพาณิชย์

4) อนุญาโตตุลาการ ทั้งนี้ เพราะประเทศสมาชิกเห็นว่ามีความเหมาะสมในการบังคับเรื่องนี้ไว้แล้ว คือ อนุสัญญานิวยอร์ก (The New York Convention 1958)

ขอบเขตการบังคับใช้กรณีที่หนึ่ง : จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสมาชิกหนึ่ง

การจะพิจารณาว่าคู่กรณีมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสมาชิกที่ศาลรับคดีไว้พิจารณาหรือไม่นั้น ศาลจะพิจารณาจากกฎหมายภายในแห่งศาลบังคับนั้น แต่ถ้าคู่กรณีไม่มีภูมิลำเนาตามที่นิยามอยู่ในประเทศที่ศาลพิจารณาคดี ต้องพิจารณาว่าคู่กรณีมีภูมิลำเนาอยู่ในศาลประเทศอื่นหรือไม่ โดยศาลจะนำกฎหมายของประเทศแห่งศาลอื่นนั้นมาพิจารณาถึงประเด็นการมีภูมิลำเนา (มาตรา 62) สำหรับภูมิลำเนาของนิติบุคคลนั้นให้พิจารณาจากสถานที่จดทะเบียนจัดตั้งนิติบุคคลหรือสำนักบริหารกลางหรือสำนักงานใหญ่ที่ตั้งอยู่ในประเทศนั้นหรือสถานที่ดำเนินธุรกิจหลัก (มาตรา 63)

ภูมิลำเนาถือเป็นปัจจัยแห่งการพิจารณาถึงเรื่องเขตอำนาจศาล ดังนั้น ศาลที่รับคดีไว้พิจารณาจะต้องนำนิยามคำว่าภูมิลำเนาของกฎหมายภายในประเทศบังคับแห่งตนมาใช้ ยกเว้นแต่ว่าจำเลยไม่มีภูมิลำเนาในศาลแห่งประเทศนั้น จึงจะนำหลักเรื่องพิจารณาภูมิลำเนาของประเทศอื่นมาพิจารณา ดังนั้น ประเด็นจึงอยู่ที่ว่าการจะนำกฎหมายของประเทศใดมาพิจารณาถึงการมีภูมิลำเนาขึ้นอยู่กับว่าจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศใด

สำหรับภูมิลำเนาของนิติบุคคลนั้น ข้อบังคับบรัสเซลส์มุ่งให้แปลความอย่างอิสระโดยคำนึงถึงหลักสามัญและหลีกเลี่ยงความขัดแย้งเรื่องเขตอำนาจศาล ซึ่งหากมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่านิติบุคคลนั้นตั้งอยู่ที่ไหนให้นำหลักแห่งกฎหมายขัดกันมาใช้บังคับ แต่ถ้าปรากฏว่ามีภูมิลำเนาอยู่หลายแห่งทำให้มีศาลหลายแห่งมีเขตอำนาจก็จะต้องเลือก ณ ที่แห่งหนึ่งเป็นภูมิลำเนา ซึ่งโดยหลักแล้วโจทก์จะเลือกเอาสถานที่ที่จะมุ่งบังคับคำพิพากษาเอาแก่สินทรัพย์ของจำเลยเป็นหลัก ทั้งนี้ เพื่อความสะดวกในการบังคับคดี

อย่างไรก็ตาม การพิจารณาถึงเขตอำนาจศาล มิได้พิจารณาแต่ประเด็นเรื่องของภูมิลำเนาจำเลยแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ถ้าหากว่าเข้าเหตุผลพิเศษตามที่บัญญัติอยู่ในมาตรา 24 หรือมาตรา

25⁵ เช่น คู่กรณีได้ตกลงกันไว้ในสัญญาหรือที่เรียกว่า choice of forum เพื่อกำหนดให้นำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาล ณ ที่ใด ศาลนั้นก็จะมีเขตอำนาจเฉพาะโดยไม่คำนึงถึงเรื่องของภูมิลำเนาจำเลยอีกต่อไป

ขอบเขตการบังคับใช้กรณีที่สอง: เขตอำนาจศาลเฉพาะกรณี (exclusive jurisdiction)

ตามปกติแล้วการพิจารณาเขตอำนาจศาลจะคำนึงถึงภูมิลำเนาของจำเลยเป็นหลักว่ามีภูมิลำเนาอยู่ ณ ที่หนึ่งที่ใดในประเทศสมาชิก (มาตรา 6) ยกเว้นว่าเข้าเงื่อนไขข้อหนึ่งข้อใดในมาตรา 24 ก็จะไม่พิจารณาถึงเรื่องของภูมิลำเนา ซึ่งมี 5 กรณีที่ยกเว้นไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนา ได้แก่ (1) ข้อพิพาทอันเกี่ยวกับข้อหาอาชญากรรม (2) ประเด็นความสมบูรณ์ในสถานะของบริษัท (3) ความสมบูรณ์ของการจดทะเบียนสาธารณะ เช่น จดทะเบียนที่ดิน จดทะเบียนพาณิชย์ จดทะเบียนทรัพย์สิน (4) ความสมบูรณ์ของทรัพย์สินทางปัญญาที่จดทะเบียน และ (5) การบังคับคดีตามคำพิพากษา

กรณีที่กำหนดเขตอำนาจศาลเฉพาะในกรณีแรก คือ หากจำเลยมีถิ่นพำนักอยู่ในประเทศใดเมื่อโจทก์ฟ้องจำเลยในประเทศที่พิพาทเกี่ยวเนื่องกับข้อหาอาชญากรรมนั้น ศาลในประเทศที่ข้อหาอาชญากรรมนั้นตั้งอยู่จะมีเขตอำนาจพิจารณาคดี ถึงแม้ว่ามีคดีอยู่ในการพิจารณาของศาลสองแห่งและต่างประเทศก็ตาม เขตอำนาจศาลที่เป็นข้อยกเว้นกรณีนี้มองว่าการกำหนดเขตอำนาจศาลเฉพาะเหนือข้อหาอาชญากรรมนั้นเพราะเป็นประเด็นเกี่ยวเนื่องกับความสงบเรียบร้อย ดังนั้น ด้วยเหตุผลที่เป็นข้อยกเว้นเขตอำนาจศาลโดยไม่คำนึงถึงภูมิลำเนาหรือสัญชาติของคู่กรณีนี้เอง ทำให้คู่กรณีที่มีภูมิลำเนาต่างประเทศสหภาพยุโรปก็อาจดำเนินคดีภายใต้เขตอำนาจของศาลประเทศสมาชิกได้ ด้วยเหตุนี้มาตรา 24 จึงต้องตีความโดยเคร่งครัดเพราะอาจเป็นการตัดเสรีภาพของคู่กรณีในการเลือกสถานที่ที่รับข้อพิพาทได้ วัตถุประสงค์ของมาตรา 24 นี้ เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประเทศที่มีเขตอำนาจเฉพาะ ดังนั้น คู่ความไม่สามารถตกลงเลือกศาลที่พิจารณาคดีได้เองตามมาตรา 25 (4)⁶ ทั้งนี้เพราะหากคำพิพากษาใดขัดแย้งต่อมาตรา 24 คำพิพากษานั้นจะไม่ถูกยอมรับให้บังคับในศาลแห่งประเทศสมาชิกอื่น (มาตรา 45 วรรค 1) เช่นคดี Owusu ลูกหนี้มีเจตนาหลงเจ้าหนี้โดยบริจจาค่าหนี้ของหนี้ของตน แต่ด้วยสิทธิของเจ้าหนี้ที่มีสิทธิบังคับชำระหนี้เหนือข้อหาอาชญากรรมดังกล่าว ดังนั้น เมื่อเป็นคดีพิพาทเหนือข้อหาอาชญากรรมที่ตั้งอยู่ที่ศาลในประเทศใด ศาล ณ ที่นั้นจึงมีเขตอำนาจโดยไม่ต้องพิจารณาว่าคู่กรณีมีข้อตกลงเลือกสถานที่ชำระคดีกันที่ใด (Case C-281/02, 2005)

สำหรับกรณียกเว้นที่สองตามมาตรา 24 (2) ซึ่งไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนา คือ ถ้าคดีนั้นมีประเด็นพิพาทเกี่ยวเนื่องกับสถานะของบริษัท เช่น ความสมบูรณ์ของการก่อตั้งบริษัท ความเป็นโมฆะหรือการ

⁵ Article 25 “1. If the parties, regardless of their domicile, have agreed that a court or the courts of a Member State are to have jurisdiction to settle any disputes which have arisen or which may arise in connection with a particular legal relationship, that court or those courts shall have jurisdiction, unless the agreement is null and void as to its substantive validity under the law of that Member State. Such jurisdiction shall be exclusive unless the parties have agreed otherwise.”

⁶ Article 25 “4. Agreements or provisions of a trust instrument conferring jurisdiction shall have no legal force if they are contrary to Article 15, 19 or 23, or if the courts whose jurisdiction they purport to exclude have exclusive jurisdiction by virtue of Article 24.”

เล็กบริษัท หรือความสมบูรณ์ของมติคณะกรรมการบริษัท เหล่านี้ถือว่าศาลในประเทศที่บริษัทนั้นตั้งอยู่จะมีเขตอำนาจพิจารณาคดี ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยงการขัดกันของคำพิพากษากรณีที่มีการฟ้องคดีกันในหลายที่โดยถือเอาศาลในประเทศที่บริษัทตั้งอยู่เป็นที่ที่ดีที่สุดในการดำเนินคดี เพราะเป็นสถานที่ที่มีข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับบริษัทและสามารถตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ที่บริษัทแจ้งหรือปรากฏสู่สาธารณะได้มากกว่า

กรณียกเว้นที่สามตามมาตรา 24 (3) คือการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับความสมบูรณ์ของการจดทะเบียนต่าง ๆ เช่น การจดทะเบียนที่ดิน การจดทะเบียนการระดมทุนต่าง ๆ เหนืออสังหาริมทรัพย์ รวมไปถึงการจดทะเบียนพาณิชย์ต่าง ๆ ต้องดำเนินคดีในศาลแห่งประเทศที่ระบบทะเบียนถูกจัดเก็บไว้เท่านั้น

กรณียกเว้นที่สี่ตามมาตรา 24 (4) คือการดำเนินคดีที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนหรือความสมบูรณ์ของสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า การออกแบบผลิตภัณฑ์ ให้ดำเนินคดีต่อศาลแห่งประเทศที่ยื่นคำขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญานั้นเท่านั้น

กรณียกเว้นสุดท้ายตามมาตรา 24 (5) คือการดำเนินการบังคับคดีตามคำพิพากษาซึ่งต้องดำเนินการต่อศาลในประเทศที่ต้องการบังคับตามคำพิพากษาอันเกี่ยวเนื่องกับการอายัดหรือเพิกถอนการอายัดสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ เพื่อให้เกิดความแน่นอนว่าคำพิพากษานั้นจะถูกบังคับได้สำเร็จ

ขอบเขตการบังคับใช้กรณีที่สาม : เขตอำนาจศาลโดยการปรากฏตัวของจำเลย (jurisdiction by appearance)

นอกเหนือจากบทบัญญัติอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้วยังถือว่าศาลในประเทศที่จำเลยปรากฏตัวในชั้นศาลถือเป็นศาลที่มีเขตอำนาจอีกแห่งหนึ่ง ตามมาตรา 26⁷ แห่งข้อบังคับบรัสเซลส์ ถ้าจำเลยเข้ามาในคดีเพื่อต่อสู้ในประเด็นที่พิพาท ซึ่งจำเลยต้องไม่เข้ามาในคดีเพราะต้องการจะได้แย้งประเด็นเรื่องเขตอำนาจศาล ก็จะถือว่าศาลในประเทศนั้นเป็นศาลที่มีเขตอำนาจแม้จำเลยจะไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในสหภาพยุโรปก็ตาม แต่ต้องระวังว่าต้องไม่เข้ากรณียกเว้นของมาตรา 24 และคู่ความต้องไม่ได้มีการตกลงเรื่องสถานที่พิจารณาตัดสินกันตามมาตรา 25 (jurisdiction by agreement) ดังนั้น เมื่อจำเลยเข้ามาต่อสู้ในคดีที่ยื่นต่อศาลในประเทศหนึ่ง ศาลแห่งประเทศนั้นจะมีเขตอำนาจพิจารณาคดีโดยชอบ

ขอบเขตการบังคับใช้กรณีที่สี่: การคุ้มครองคู่สัญญาฝ่ายที่อ่อนแอกว่า (protect categories)

ข้อบังคับบรัสเซลส์ที่ว่าด้วยเรื่องเขตอำนาจศาลฉบับนี้จัดทำให้มีมาตรการคุ้มครองเพื่อประโยชน์ของคู่สัญญาฝ่ายที่อ่อนแอกว่า (weaker parties) ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสหภาพยุโรปซึ่งพิจารณาว่าผู้ที่อ่อนแอกว่าจำเป็นต้องได้รับการปกป้องจากการถูกเอาเปรียบภายใต้สัญญาสำเร็จรูปที่กำหนดโดยคู่สัญญาฝ่ายที่มีอำนาจทางการเงินเหนือกว่า ดังนั้น ถ้าประเทศสมาชิกใดไม่ให้ความ

⁷ Article 26 “1. Apart from jurisdiction derived from other provisions of this Regulation, a court of a Member State before which a defendant enters an appearance shall have jurisdiction. This rule shall not apply where appearance was entered to contest the jurisdiction, or where another court has exclusive jurisdiction by virtue of Article 24.”

คุ้มครองไปในทิศทางเดียวกัน ย่อมจะนำมาซึ่งปัญหาของการปฏิเสธเพื่อบังคับตามคำพิพากษาของศาลประเทศนั้น

ดังนั้น การกำหนดเขตอำนาจศาลในกรณีที่ข้อข้อบังคับบรัสเซลส์ได้กำหนดเขตอำนาจศาลไว้ โดยเฉพาะในสัญญาสามเรื่องที่ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมักเป็นฝ่ายถูกเอาเปรียบได้ง่าย อันได้แก่ สัญญาประกันภัย สัญญาที่ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้บริโภค และสัญญาจ้างแรงงาน (มาตรา 17 - 19) ซึ่งข้อบังคับบรัสเซลส์พิจารณาภายใต้หลักอิสระทางแพ่งของคู่สัญญา (party autonomy) จึงถือว่าตามสัญญาเหล่านี้ คู่สัญญาฝ่ายที่อ่อนแอกว่ามักจะไม่มียุทธในการเจรจาต่อรองเพื่อทำสัญญาแต่ข้อสัญญาต่าง ๆ เป็นสิ่งที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้กำหนดเพียงฝ่ายเดียวจึงควรเป็นคดีที่กำหนดเขตอำนาจศาลไว้เป็นกรณีเฉพาะ

สัญญาที่จัดว่าเป็นสัญญาผู้บริโภค (consumer contract) ภายใต้ข้อบังคับบรัสเซลส์คือ สัญญาซื้อขายเงินผ่อน สัญญากู้ยืมที่กำหนดผ่อนชำระเป็นงวด ๆ สัญญาระหว่างคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งที่เป็นผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการวิชาชีพกับผู้บริโภคไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือโดยทางอ้อม และสัญญาขนส่งที่รวมอยู่ในสัญญาบริการท่องเที่ยวทุกที่พัก (มาตรา 17)

ข้อบังคับบรัสเซลส์ มาตรา 18⁸ กำหนดเขตอำนาจศาลในข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาผู้บริโภคไว้ว่า กรณีผู้บริโภคเป็นโจทก์ฟ้อง ต้องยื่นฟ้องต่อศาลในประเทศที่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งมีภูมิลำเนาหรือในศาลแห่งประเทศที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาก็ได้ แต่ถ้าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเป็นโจทก์ฟ้องผู้บริโภคต้องยื่นคดีสู่ศาลในประเทศที่ผู้บริโภคมีภูมิลำเนาอยู่เท่านั้น ที่กำหนดไว้เช่นนี้เป็นเพราะต้องการให้การต่อสู้คดีเกิดความเป็นธรรมมากที่สุดแก่ผู้บริโภค เพราะถ้าผู้บริโภคเป็นโจทก์และต้องยื่นฟ้องต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาเท่านั้นก็อาจจะไม่สะดวกแก่การหาพยานหลักฐานในการต่อสู้คดี อีกทั้งกฎหมายวิธีพิจารณาความในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกัน จึงให้สิทธิผู้บริโภคในการเลือกสถานที่ชำระคดีเองว่าจะเป็นที่ใด และถ้าผู้ประกอบการฟ้องผู้บริโภคเป็นจำเลยต้องยื่นฟ้อง ณ ภูมิลำเนาในประเทศของผู้บริโภคเท่านั้น เพื่อความสะดวกในการต่อสู้คดีของผู้บริโภค เพราะถ้ายื่นฟ้อง ณ ศาลในประเทศของผู้ประกอบการก็อาจจะมีประเด็นของการเข้าถึงความยุติธรรมที่ไม่เท่าเทียม หรือด้วยระยะทางที่อยู่คนละประเทศอาจเป็นอุปสรรคทำให้ผู้บริโภคขาดนัดการพิจารณาคดี จนทำให้โจทก์ชนะคดีโดยการพิจารณาฝ่ายเดียวได้ง่าย

อย่างไรก็ตาม เขตอำนาจศาลจะแตกต่างจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา 18 ได้ต่อเมื่อคู่กรณีได้ตกลงกันหลังจากเกิดข้อพิพาทแล้วว่า ประสงค์ที่จะฟ้องร้องดำเนินคดีกัน ณ ศาลในประเทศใดก็จะปฏิบัติตามข้อตกลงนั้น (มาตรา 19)

สำหรับการกำหนดเขตอำนาจศาลในข้อพิพาทเหนือสัญญาจ้างแรงงาน ถ้านายจ้างมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสมาชิกหนึ่งสมาชิกใด หรือแม้ไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสมาชิกใดแต่หากมีสาขาหรือ

⁸ Article 18 “1. A consumer may bring proceedings against the other party to a contract either in the courts of the Member State in which that party is domiciles or, regardless of the domicile of the other party, in the courts for the place where the consumer is domiciled.

2. Proceedings may be brought against a consumer by the other party to the contract only in the courts of the Member State in which the consumer is domiciled.”

ตัวแทนอยู่ในประเทศสมาชิกและข้อพิพาทเกี่ยวเนื่องกับการดำเนินการของสาขา หรือตัวแทนที่มี ภูมิลำเนาในประเทศสมาชิก เมื่อลูกจ้างเป็นผู้ฟ้องร้องนายจ้างให้ยื่นฟ้องต่อศาลในประเทศอันเป็น สถานที่ทำงานของลูกจ้างหรือสถานที่ทำงานแห่งสุดท้าย (มาตรา 21) แต่ถ้านายจ้างเป็นผู้เริ่มคดีต้องยื่น คำฟ้องต่อศาลแห่งประเทศที่ลูกจ้างมีภูมิลำเนาเท่านั้น (มาตรา 22 วรรค 1) เขตอำนาจศาลจะแตกต่าง จากนี้ได้ถ้าหากคู่กรณีได้ตกลงกันเรื่องสถานที่ดำเนินคดีภายหลังที่เกิดข้อพิพาทแล้วก็จะปฏิบัติตาม ข้อตกลงของคู่กรณี (มาตรา 23 วรรคหนึ่ง) ส่วนเขตอำนาจศาลของคดีแพ่งเกี่ยวกับสัญญาประกันภัย นั้น ได้แก่ ศาลที่ผู้รับประกันภัยมีภูมิลำเนา หรือกรณีที่ผู้เอาประกันภัย ผู้ถือกรรมธรรม์ประกันภัย ผู้รับ ประโยชน์เป็นโจทก์ฟ้องให้ยื่นฟ้องต่อศาลในประเทศที่โจทก์มีภูมิลำเนา (มาตรา 11) ถ้ากรณีเป็นสัญญา ประกันภัยในอสังหาริมทรัพย์และมีประเด็นที่จะฟ้องให้ผู้รับประกันภัยรับผิดชอบยื่นคำฟ้องต่อศาลอัน เป็นสถานที่ที่ความวินาศภัยเกิดขึ้น (มาตรา 12) สำหรับกรณีที่ผู้รับประกันภัยเป็นโจทก์ฟ้องผู้เอาประกัน จะต้องยื่นฟ้องต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาเท่านั้น (มาตรา 14 วรรคหนึ่ง) ยกเว้นคู่กรณีได้ทำความตกลง กันภายหลังที่เกิดข้อพิพาทกำหนดให้ศาลในประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นศาลที่ดำเนินคดีก็จะเป็นไปตาม ข้อตกลงนั้น (มาตรา 15)

ขอบเขตการบังคับใช้กรณีที่ห้า : เขตอำนาจศาลตามข้อตกลงในสัญญา (agreements on jurisdiction)

คู่สัญญาอาจมีการตกลงกันเพื่อกำหนดสถานที่ฟ้องร้องก็ได้ โดยมาตรา 23 แห่งข้อบังคับ บรัสเซลส์ I (Brussels I) กำหนดว่า การตกลงกันเพื่อชำระความ ณ ศาลในประเทศสมาชิกหนึ่ง อย่างน้อย คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งต้องมีภูมิลำเนาในประเทศสมาชิก ซึ่งบทบัญญัติเดิมนี้อาจทำให้เกิดอุปสรรค เนื่องจาก หลายกรณีที่ข้อเท็จจริงปรากฏว่าสัญญาเกิดและปฏิบัติอยู่ภายในประเทศสมาชิก ทั้ง ๆ ที่คู่สัญญามีได้มี ภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสมาชิกใดเลย ซึ่งส่งผลให้เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นจึงไม่สามารถตกลงกันให้ ดำเนินคดีในศาลของประเทศในสหภาพยุโรปได้ ดังนั้นข้อบังคับบรัสเซลส์ II (Brussels Recast) มาตรา 25 จึงได้ยกเลิกหลักเกณฑ์ในเรื่องภูมิลำเนา ซึ่งปัจจุบันคู่กรณีสามารถทำข้อตกลงกันเพื่อกำหนดให้ศาลใน ประเทศสมาชิกหนึ่งเป็นสถานที่ฟ้องร้องกันได้โดยไม่ต้องคำนึงว่าคู่กรณีจะมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสมาชิก หรือไม่ เมื่อประเด็นข้อพิพาทนั้นมีความสัมพันธ์ทางกฎหมายเกี่ยวกับศาลที่มีเขตอำนาจ เช่นเป็น แหล่งที่ปฏิบัติตามสัญญา ในกรณีที่มิข้อตกลงในการเลือกศาลเพื่อระงับข้อพิพาทกันไว้ ศาลอื่นก็จะไม่มี อำนาจรับคดีไว้พิจารณา (Case C-456/11 Gothaer Allgemeine Versieheriny et al, cited in Calster, 2013, p. 79) บทบัญญัติใหม่นี้เป็นการขจัดอุปสรรคเมื่อฟ้องคดียังศาลที่ตกลงกันไว้ในสัญญา เพราะถ้าเป็นไปตามบทบัญญัติเดิม ถ้าคู่กรณีทั้งสองฝ่ายไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในศาลนั้นเลยก็จะทำให้ศาลนั้น ไม่มีเขตอำนาจ เพราะขัดต่อมาตรา 23 อันนำมาสู่ผลที่ว่าคำพิพากษานั้นไม่เป็นที่ยอมรับให้บังคับคดีใน ประเทศสมาชิกอื่น ดังนั้น จึงทำให้เห็นว่าการแก้ไขโดยยกเลิกการพิจารณาถึงภูมิลำเนาในบทบัญญัติ มาตรา 25 ใหม่นี้ ส่งผลให้คู่กรณีที่ไม่มีภูมิลำเนาในประเทศสมาชิกใดเลยก็อาจกำหนดตกลงกันในสัญญา ให้ชำระข้อพิพาท ณ ศาลแห่งประเทศหนึ่งประเทศใดในสหภาพยุโรปได้ ด้วยเหตุผลที่เป็นสถานที่ ความผิดเกิดขึ้นเช่นกรณีละเมิด หรือเป็นสถานที่ปฏิบัติสัญญา เพราะแน่นอนว่าถ้าไม่ฟ้องคดีกันภายใน สหภาพยุโรป ก็ยากในการนำคำพิพากษานั้นมาบังคับในสหภาพได้

II กรณียื่นฟ้องคดีเดียวกันในหลายศาล

การกำหนดว่าศาล ณ ที่แห่งใดหรือในประเทศสมาชิกใดเป็นผู้มีเขตอำนาจในการพิจารณาคดีเมื่อคดีนั้นมีความเกี่ยวเนื่องกับกฎหมายหลายประเทศไม่ว่าจะเป็นเพราะภูมิลำเนาที่ต่างกันของคู่กรณี สถานที่เกิดสัญญาเป็นบุคคลที่กับสถานที่ดำเนินสัญญาหรือปฏิบัติการชำระหนี้ หรือจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ที่หนึ่ง แต่ต้องบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของจำเลยซึ่งอยู่ในต่างประเทศหรือข้อพิพาทอันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่อยู่ต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อไม่ให้มีปัญหาในการฟ้องคดีต่อศาลในประเทศหนึ่งแต่ต้องนำคำพิพากษามาบังคับในอีกประเทศหนึ่ง ข้อบังคับบรัสเซลล์จึงต้องการให้มีการฟ้อง ณ ศาลใดศาลหนึ่งเพียงแห่งเดียวเท่านั้น และประเทศสมาชิกตกลงร่วมกันว่าจะยอมรับและบังคับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศไม่ว่าคำพิพากษานั้นจะตัดสินจากศาลประเทศสมาชิกใดก็ตาม ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ของสหภาพยุโรปไม่ต้องการให้มีการฟ้องร้องดำเนินคดีกัน ณ ศาลหลายแห่งอันจะก่อให้เกิดปัญหาของความขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกันของคำพิพากษาที่ออกจากต่างศาลกัน ดังนั้น ผู้ร่างกฎหมายจึงพยายามย้าอยู่เสมอว่าประเด็นการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศถือว่าเป็นเรื่องของความสงบเรียบร้อย (public policy) ดังนั้น จึงต้องขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคของ principle of free movement of judgments (Calster, 2013, p. 61) ดังที่เห็นได้จากการที่ข้อบังคับบรัสเซลล์ ได้วางหลักในการพิจารณาเพื่อให้เป็นที่รับทราบต้องตรงกันหรือเป็นมาตรฐานเดียวกันว่าในคดีนั้นควรอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลในประเทศใด ตามที่บทความนี้ได้อธิบายถึงขอบเขตการพิจารณาเขตอำนาจศาลในแต่ละกรณีข้างต้น ดังนั้น ถ้าคดีขึ้นสู่ศาลและเมื่อพิจารณาภายใต้ข้อบังคับแล้วเห็นว่าไม่อยู่ในเขตอำนาจพิจารณาของศาลนั้น ๆ ต้องจำหน่ายคดีตามมาตรา 27⁹ แห่งข้อบังคับบรัสเซลล์ I จึงกำหนดว่าถ้าเป็นการดำเนินคดีในประเทศหนึ่งแห่งคดีเดียวกันและคู่ความเดียวกันในศาลสองแห่งต่างกันให้ศาลที่รับคดีเป็นแห่งที่สองต้องหยุดการพิจารณาคดี และรองจนกว่าศาลที่รับคดีเป็นแห่งแรกจะพิจารณาจนทราบความว่าไม่มีเขตอำนาจที่จะรับคดีไว้และจำหน่ายคดี ศาลที่รับคดีเป็นแห่งที่สองจึงจะมีสิทธิดำเนินคดีที่ค้างต่อไปได้ แต่หากศาลที่รับคดีเป็นแห่งแรกพิจารณาแล้วว่าเป็นศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาคดี ศาลที่รับคดีเป็นแห่งที่สองต้องจำหน่ายคดีนั้นทันที สำหรับในกรณีปัญหาที่มีการนำคดีขึ้นสู่ศาลหลายแห่งเมื่อประเด็นแห่งคดีนั้นเป็นเรื่องเฉพาะตามมาตรา 24 เช่น ข้อพิพาทเรื่องเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ หรือความสมบูรณ์ในการจัดตั้งบริษัท ถ้าข้อพิพาทแห่งคดีเข้าเขตอำนาจศาลได้หลายแห่ง ศาลที่รับคดีเป็นแห่งที่สองจำต้องจำหน่ายคดีเพื่อให้ชำระข้อพิพาทกันยังศาลเฉพาะกรณีเพียงแห่งเดียวเท่านั้น (มาตรา 29 แห่งข้อบังคับบรัสเซลล์ I¹⁰) ด้วยเหตุนี้เองจึงก่อให้เกิดความบางฝ่ายใช้เป็นเทคนิคในการยืดระยะเวลาในการดำเนินคดีซึ่งรวมถึงความต้องการในการยืดระยะเวลาชำระหนี้ออกไปให้นานที่สุด กล่าวคือ คู่ความฝ่ายหนึ่งจะนำคดีขึ้นสู่

⁹ Article 27 of Brussels I “Where a court of a Member State is seized of a claim which is principally concerned with a matter over which the courts of another Member State have exclusive jurisdiction by virtue of Article 24, it shall declare of its own motion that it has no jurisdiction.”

¹⁰ Article 29 of Brussel I “Where actions come within the exclusive jurisdiction of several courts, any court other than the court first seized shall decline jurisdiction in favour of that court.”

ศาลในประเทศหนึ่ง ซึ่งไม่ใช่ศาลที่ได้ตกลงกันไว้หรือเป็นศาลที่ไม่มีความเกี่ยวเนื่องแห่งคดีโดยเป็นการชะลอระยะเวลา และเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่าศาลในประเทศอิตาลีดำเนินคดีโดยใช้ระยะเวลาที่ยาวนานมาก เทคนิคนี้จึงเป็นที่รู้จักกันและเรียกว่า “Italian Torpedo” ดังนั้น คู่ความฝ่ายที่ประสงค์จะชะลอระยะเวลาจึงนำคดีไปฟ้องยังศาลประเทศอิตาลีซึ่งไม่ใช่ศาลที่มีเขตอำนาจ คู่ความอีกฝ่ายจึงแก้ไขโดยการนำคดีขึ้นสู่ศาลอีกแห่งหนึ่งจึงทำให้เกิดปัญหาว่าคดีในประเด็นเดียวกันและคู่ความเดียวกันนำคดีขึ้นพิจารณาสู่ศาลสองแห่งต่างที่กัน ซึ่งภายใต้วัตถุประสงค์ของข้อบังคับบรัสเซลส์ไม่ต้องการให้มีการดำเนินคดีในเรื่องเดียวกันหลายที่

จากปัญหาของบทบัญญัติในมาตรา 27 ของข้อบังคับบรัสเซลส์ I นี้เองที่ทำให้คู่ความฝ่ายหนึ่งจึงนำคดีขึ้นสู่ศาลประเทศอิตาลีเป็นแห่งแรกซึ่งใช้เวลาในการดำเนินคดียาวนานมากเนื่องจากคดีมีจำนวนมากจึงทำให้เป็นเทคนิคของคู่ความในการชะลอคดีออกไป แม้อีกฝ่ายจะมีการนำคดีขึ้นสู่ศาลเช่นกัน แต่ศาลแห่งที่สอง ไม่ว่าจะอยู่ในประเทศเดียวกันหรือต่างประเทศสมาชิกกันก็ตามจะต้องพักคดีนั้นไว้ก่อนและไม่มีอำนาจที่จะวินิจฉัยถึงเขตอำนาจของศาลแรกด้วย (Calster, 2013, p. 106) ซึ่งถ้ารองศาลที่รับคดีเป็นแห่งแรกจำหนายคดีก็คงจะไม่ทันการณ์ ด้วยปัญหานี้เองข้อบังคับบรัสเซลส์ II ได้แก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 27 โดยบัญญัติใหม่อยู่ในมาตรา 29¹¹ และมาตรา 31¹² ความเป็นที่ที่มีการนำคดีขึ้นสู่ศาล 2 แห่งต่างที่กัน ให้ศาลที่คู่ความได้ทำข้อตกลงกันไว้ในสัญญา มีอำนาจพิจารณาก่อนว่ามีเขตอำนาจที่จะรับพิจารณาคดีไว้หรือไม่โดยให้ศาลแห่งอื่นพักคดีไว้ก่อน รองจนกว่าศาลที่กำหนดไว้ในสัญญาจะชี้ว่าไม่มีเขตอำนาจ ถึงแม้ว่าศาลที่กำหนดในข้อตกลงกันไว้จะรับคดีเป็นแห่งที่สองก็ตาม ด้วยเหตุผลเพื่อป้องกันไม่ให้คู่ความใช้เทคนิค Italian Torpedo เพื่อยื้อเวลาแห่งคดีออกไปนั่นเอง

III การยอมรับและบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศอื่น

เงื่อนไขของการยอมรับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศภายใต้ข้อบังคับบรัสเซลส์ คือ

1) คำพิพากษาต้องวินิจฉัยชี้ขาดมาจากศาลในประเทศสมาชิก (มาตรา 36)

¹¹ Article 29 “1. Without prejudice to Article 31(2), where proceedings involving the same cause of action and between the same parties are brought in the courts of different Member States, any court other than that court first seised shall of its own motion stay its proceedings until such time as the jurisdiction of the court first seised is established.

2. ...

3. Where the jurisdiction of the court first seised is established, any court other than the court first seised shall decline jurisdiction in favour of that court.”

¹² Article 31 “1. Where actions come within the exclusive jurisdiction of several courts, any court other than the court first seised shall decline jurisdiction in favour of that court.

2. Without prejudice to Article 26, where a court of a Member State on which an agreement as referred to in Article 25 confers exclusive jurisdiction is seised, any court of another Member State shall stay the proceedings until such time as the court seised on the basis of the agreement declares that it has no jurisdiction under the agreement.”

- 2) ต้องเป็นคำพิพากษาในคดีแพ่ง (Brussels Regulation Recast, 2015, preamble para.10)
- 3) ต้องเป็นคำพิพากษาที่เกิดหลังจากที่ข้อบังคับบรัสเซลส์มีผลบังคับใช้ (Briggs, 2008 cited in Calster, 2013, p. 116)
- 4) คำพิพากษานั้นต้องไม่ได้ออกมาจากศาลที่ไม่มีเขตอำนาจหรือมีปัญหาเรื่องเขตอำนาจ (มาตรา 45)
- 5) คำพิพากษานั้นต้องไม่มีประเด็นที่ไม่สามารถยอมรับได้ เช่น ขัดต่อความสงบเรียบร้อย (มาตรา 45)
- 6) คำพิพากษานั้นต้องไม่ถูกตัดมิให้รับฟังภายใต้อนุสัญญาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (มาตรา 67)

ในการยอมรับคำพิพากษา (recognition of judgment) คำพิพากษานั้นต้องตัดสินจากศาลของประเทศหนึ่งประเทศใดในสหภาพยุโรป ดังนั้น ถ้าคำพิพากษาออกจากศาลที่ไม่อยู่ในประเทศสมาชิก แม้จะตัดสินโดยผู้พิพากษาจากประเทศสมาชิกอื่นก็ตาม ก็ไม่อาจนำมาบังคับในศาลแห่งประเทศสมาชิกใดได้ นอกจากนี้ต้องเป็นคำพิพากษาในคดีแพ่งเท่านั้น เนื่องจากถ้าไม่ใช่คดีแพ่งก็จะไม่อยู่ในขอบเขตบังคับใช้ของข้อบังคับบรัสเซลส์ นอกจากนี้คดีแพ่งบางคดี เช่น คดีที่เกี่ยวกับสถานะและความสามารถทางกฎหมายของบุคคล สิทธิในการจัดการสินสมรส พินัยกรรม มรดก ล้มละลาย ประกันสังคม รวมถึงคำตัดสินจากอนุญาโตตุลาการ ไม่ถือว่าอยู่ภายใต้ข้อบังคับบรัสเซลส์ (มาตรา 1) ดังนั้น ถ้าไม่ใช่คดีที่นำขึ้นพิจารณาภายใต้เขตอำนาจศาลของข้อบังคับบรัสเซลส์ แต่เป็นคดีแพ่งทั่วไปที่ขึ้นสู่ศาลภายในประเทศและบังคับตามกฎหมายภายในไม่ใช่คดีที่มีประเด็นในการพิจารณาแห่งกฎหมายขัดกัน คำพิพากษาในคดีนั้นก็เลยไม่สามารถนำมารับรองเพื่อบังคับในศาลต่างประเทศภายใต้หลักการของข้อบังคับบรัสเซลส์ได้

การที่คำพิพากษานั้นตัดสินโดยศาลที่ไม่มีอำนาจพิจารณาจะส่งผลให้คำพิพากษานั้นไม่เป็นที่ยอมรับได้ ซึ่งปัญหาเรื่องเขตอำนาจศาลสามารถเกิดขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะจากที่ได้กล่าวมาในตอนต้น จะทราบได้ว่าประเด็นเรื่องเขตอำนาจศาลภายใต้ข้อบังคับบรัสเซลส์นี้มีหลักเกณฑ์พิจารณาหลายกรณีด้วยกัน จึงอาจเกิดความสับสนได้ว่าในคดีนั้นอยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแห่งใด และจะนำหลักเกณฑ์ธรรมดาที่บัญญัติอยู่ในกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภายในมาใช้ก็ไม่ได้ ตัวอย่างเช่น กฎหมายภายในมักจะกำหนดว่าถ้าโจทก์หรือจำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร ศาลในราชอาณาจักรนั้นย่อมมีอำนาจพิจารณาคดี ตัวอย่างโดยเทียบเคียง เช่น บทบัญญัติตามมาตรา 3-4 และมาตรา 4 ตรี แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของไทย แต่สำหรับข้อบังคับบรัสเซลส์ถ้าคู่สัญญาตกลงกันว่าจะชำระคดีกันที่ใด (an exclusive choice-of-court agreement) ก็จะต้องเป็นศาลที่ตกลงกำหนดกันไว้เท่านั้นที่มีเขตอำนาจพิจารณาคดี โดยไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนาของคู่ความแต่อย่างใดว่ามีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศนั้นหรือไม่ ดังนั้น แม้จำเลยมีภูมิลำเนาในประเทศนั้นแต่ถ้าไม่ใช่ศาลที่ตกลงกัน ศาลนั้นก็ไม่มีเขตอำนาจ เป็นต้น นอกจากนี้คำพิพากษานั้นจะไม่เป็นที่ยอมรับให้มีการบังคับหากว่าการยอมรับนั้นขัดต่อความสงบเรียบร้อยของประเทศที่มุ่งจะบังคับคดี หรือเป็นกรณีที่จำเลยเข้ามาในคดีเพื่อการต่อสู้ แต่ถ้าจำเลยไม่ได้รับเอกสารที่มีสิทธิต้องได้รับในคดี สำเนาคำฟ้องหรือสำเนาบัญชีระบุพยานภายในเวลาที่เพียงพออันทำให้จำเลยสามารถเตรียมการต่าง ๆ เพื่อต่อสู้คดีได้ทัน หมายความว่าคำพิพากษานั้น

ต้องดำเนินในคดีที่มีการคุ้มครองสิทธิในการต่อสู้คดีของจำเลยอย่างเพียงพอ เช่น การไต่สวนหรือการรับฟังคดีของศาล ศาลต้องพิจารณาการพิจารณาไว้จนกว่าจะแน่ใจว่าจำเลยจะได้รับเอกสารต่าง ๆ ที่เป็นมูลเหตุให้ฟ้องคดีภายในเวลาเพียงพอทำให้เขาสามารถเตรียมการต่อสู้คดี ดังนั้น ถ้าระหว่างการพิจารณาของศาลเพื่อการยอมรับหรือบังคับคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ จำเลยโต้แย้งว่าคำพิพากษานั้นมีกระบวนการในคดีที่ไม่ได้ให้ความคุ้มครองในสิทธิต่อสู้คดีของจำเลยอย่างเพียงพอจะถือเป็นเหตุของการสั่งเพื่อไม่ให้มีการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลนั้นได้ หรือถ้าคำพิพากษาก่อนหน้านี้ของศาลในประเทศสมาชิกอื่นขัดแย้งหรือไม่สอดคล้องกับคำพิพากษาของศาลที่มุ่งจะบังคับคดี เมื่อคดีนั้นมีความเดียวกันและเป็นประเด็นแห่งคดีเดียวกัน คำพิพากษานั้นก็จะไม่เป็นที่ยอมรับให้มีการบังคับ

เมื่อคำพิพากษาที่มุ่งจะบังคับในศาลประเทศอื่นไม่ขัดต่อสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว ข้อบังคับบรัสเซลส์ I ได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการไว้สองขั้นตอนด้วยกัน ขั้นตอนแรกคือการนำคำพิพากษาที่ต้องการบังคับเข้าสู่ศาลของประเทศที่ต้องการบังคับตามลำดับทางกฎหมายแห่งประเทศนั้นโดยทำเป็นคำขอฝ่ายเดียว ขั้นตอนต่อไปคือการพิจารณาของศาลเพื่อสั่งว่าคำพิพากษานั้นสามารถบังคับได้หรือไม่ ดังนั้น ในขั้นตอนนี้ คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งอาจจะมีการโต้แย้งเพื่อมิให้ศาลสั่งเห็นชอบให้บังคับคำพิพากษาในประเทศนั้นก็ได้นอกจากมีประเด็นอื่นทำให้ศาลปฏิเสธการยอมรับคำพิพากษานั้น (มาตรา 45-51) และเมื่อศาลมีคำตัดสินแล้ว คู่กรณีที่ไม่มีพหุใจมีสิทธิอุทธรณ์ได้ การดำเนินการเหล่านี้เรียกว่า “exequatur” กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่ต้องทำให้มีการประกาศว่าคำพิพากษาของศาลประเทศอื่นสามารถบังคับได้ในประเทศที่ต้องการจะบังคับคดีหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ในข้อบังคับบรัสเซลส์ II (Brussels Recast) ได้ยกเลิกความยุ่งยากของขั้นตอน exequatur โดยกำหนดใหม่อยู่ในมาตรา 58¹³ ว่าสามารถนำคำพิพากษาไปบังคับในประเทศสมาชิกอื่นได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านศาลเพื่อมีคำสั่งโดยให้ดำเนินการยื่นเอกสารต่าง ๆ ภายใต้อาตรา 42¹⁴ (Lacey, 2014) ซึ่งนับว่ามีความสะดวกแก่ผู้ชนะคดีในการบังคับคดีอย่างยิ่ง ทั้งนี้อาจจะมองสะท้อนได้ว่าการแก้ไขโดยยกเลิกขั้นตอน exequatur เพื่อความเป็นเอกภาพอันทำให้บรรลุถึงนโยบายในการรวมตัวเป็นสหภาพยุโรปก็ว่าได้

¹³ Article 58 “1. An authentic instrument which is enforceable in the Member State of origin shall be enforceable in the other Member States without any declaration of enforceability being required. Enforcement of the authentic instrument may be refused only if such enforcement is manifestly contrary to public policy in the Member State addressed.”

¹⁴ Article 42 “1. For the purposes of enforcement in a Member State of a judgment given in another Member State, the applicant shall provide the competent enforcement authority with:

- (a) A copy of the judgment which satisfies the conditions necessary to establish its authenticity; and
- (b) The certificate issued pursuant to Article 53, certifying that the judgment is enforceable and containing an extract of the judgment as well as, where appropriate, relevant information on the recoverable costs of the proceedings and the calculation of interest. ”

บทสรุป

จากที่พิจารณาหลักเรื่องเขตอำนาจศาลในข้อบังคับบรัสเซลส์นี้ จึงทำให้เห็นว่ามีกำหนดประเด็นเรื่องเขตอำนาจศาลไว้อย่างมีหลักการเป็นกรณี ๆ หลายกรณีด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความคุ้มครองแก่คู่กรณีในการดำเนินคดีอย่างเฉพาะ เช่น กรณีของสัญญาบางประเภทที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งซึ่งมีความอ่อนแอทางเศรษฐกิจ โดยจะกำหนดเขตอำนาจศาลที่เอื้อประโยชน์แก่คู่สัญญาฝ่ายที่อ่อนแอกว่าเพื่อสะดวกในการดำเนินคดีและสามารถเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียมกัน หรือกรณีของมาตรา 24 ที่กำหนดเขตอำนาจศาลเฉพาะกรณีที่มีข้อพิพาทเหนืออสังหาริมทรัพย์ก็ควรดำเนินคดี ณ ศาลแห่งประเทศที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ ทั้งนี้เพื่อความสะดวกและประโยชน์สูงสุดแห่งคดี เป็นต้น ตลอดจนเรื่องของการบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศได้ทันที ซึ่งถือว่าสะดวกแก่ผู้ชนะคดีในการบังคับคดีเป็นอย่างยิ่ง ทั้งลดความยุ่งยากในการที่จะต้องไปตั้งต้นฟ้องคดีกันใหม่ในประเทศที่ต้องการจะบังคับคดี อันทำให้เกิดความซ้ำซ้อนแห่งการดำเนินคดีและอุปสรรคแก่คู่ความ ซึ่งหลักการต่าง ๆ ที่น่าสนใจแห่งข้อบังคับบรัสเซลส์นี้ ผู้เขียนเห็นว่าควรนำมาเป็นกรณีศึกษาหรือเป็นแม่แบบสำหรับอาเซียน เพราะอาเซียนมีการรวมกลุ่มประเทศสมาชิกในลักษณะและวัตถุประสงค์ไม่ต่างจากสหภาพยุโรป ดังนั้น จึงนับว่าเป็นสิ่งดีถ้าสามารถนำคำพิพากษาของศาลในประเทศหนึ่งไปบังคับในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นได้ทันทีเช่นของยุโรปก็จะยิ่งอำนวยความสะดวกและส่งเสริมการค้าและการลงทุนเสรีในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อันทำให้ประชาคมเศรษฐกิจเกิดความรุ่งเรืองอย่างยั่งยืนตามวัตถุประสงค์ที่บัญญัติไว้ในกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter)

เอกสารอ้างอิง

- Council Regulation (EC) No 44/2001 on Jurisdiction and the Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and commercial Matters.
- Calster, G.V. (2013). *European Private International Law*. Oxford: Hart Publishing.
- Case C-116/02 Gasser. (2003). ECR I-481.
- Case C-281/02 Owusu v Jackson. (2005). ECR I-1383.
- Lacey, S. (2014). *The Brussels I Recast- A guide to the changes to the EU jurisdiction Regime*. Retrieved January 15, 2018. from https://lpscdn.linklaters.com/-/media/files/linklaters/pdf/mkt/lit/141118_recast_briefing_newsletter.ashx?la=sv-se&rev=6e768905-919c-4a6d-947d-74424d83695a&hash=C756CC2093546D325340C0C12730281F3437C646
- Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and the Council on Jurisdiction and the Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and Commercial Matters (recast).